

15-49 YAŞ GRUBU EVLİ KADINLARIN BAZI TOPLUMSAL CİNSİYET ÖZELLİKLERİ İLE EVLİLİK UYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ayten YILMAZ¹, İlknur Aydın AVCI²

ÖZET

Bu araştırma, Nisan –Mayıs 2009 tarihleri arasında Samsun ili Hançerli Aile Sağlığı Merkezi’nde kayıtlı 15-49 yaş grubu evli kadınların bazı toplumsal cinsiyet özellikleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı tipte olan bu çalışmada verilerin toplanmasında, literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan 39 sorudan oluşan tanımlayıcı özellikler anket formu ve Locke ve Wallace tarafından 1959 yılında geliştirilmiş, ülkemizdeki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 1999 yılında Kışlak tarafından yapılan “Evlilikte Uyum Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler bilgisayarda 16.00 SPSS paket programı ile bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistiklerle, t testi, ANOVA, Pearson korelasyon analizi, Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen verilere göre; kadınların gelirinin, sosyal güvencesinin, eşlerinin eğitim durumunun, evlenme şeklinin, çocuk sahibi olma durumunun, ailede alınan kararlarda söz hakkına sahip olabileme durumunun, evlendikten sonra ailece komşu ve akraba ziyaretlerine gitme durumlarının, şiddete uğrama durumlarının ve cinsiyetlerini değiştirmeyi isteme durumlarının evlilik uyumlarını etkilediği ve sonucun istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).

Bu araştırma kadınların yaşam kalitesini etkileyen toplumsal cinsiyet özellikleri açısından baskı yaşama ya da etkilenme durumlarının evlilik uyumunu etkilediğini göstermektedir. Toplumda bireylere en yakın çalışan sağlık personellerinden biri olan halk sağlığı hemşirelerinin; evlilik kurumunda kadınların cinsiyet ayrımcılığı maruziyetine karşı evlilik uyumunu bozmasını önleyici multidisipliner çalışmaları yürütmeleri önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik Uyumu, Toplumsal Cinsiyet, Kadın Sağlığı

¹Yrd. Doç. Dr. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi SYO

²Doç. Dr. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun SYO

İletişim/ Corresponding Author: Ayten YILMAZ

Tel: (464) 214 1059 **e-posta:** ayten55@gmail.com

Geliş Tarihi / Received : 18.02.2014

Kabul Tarihi / Accepted : 12.01.2015

**THE RELATIONSHIP BETWEEN THE MARITAL ADJUSTMENT WITH
SOME OF THE CHARACTERISTICS OF GENDER IN MARRIED
WOMEN AGED 15-49**

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the relationship between the harmony and the characteristics of gender of the marriage in married women aged 15-49. In this study, the data were gathered by calling, visiting or inviting the women to the center. A descriptive questionnaire form consisting of 39 questions devised by Locke and Wallace (1959) and the validity and reliance of which were approved by Kışlak were used as the medium of data-gathering. The data were evaluated on the computer environment via SPSS. The descriptive statistics, t test, ANOVA, pearson correlation analysis, Mann Whitney U, Kruskal Wallis tests were used in the statistical analysis of the data.

In accordance with the data obtained from the study, it has been found out that the women's status of social security, level of income, educational background of their husbands, the way of marriage, having a say, in the decisions made in the family, visiting relatives and the neighbours after marrying, their exposure to violence, the desire for changing the gender all influence the harmony in marriage and the result is statistically significant ($p < 0.05$).

This research demonstrates that exposure to social pressure influencing their quality of life and impact on the harmony in marriage. Public health nurses that one of the medical staff who closest relationship with the public against to bearing exposed to gender discrimination, public health nurse might be advised to conduct some multidisciplinary studies to maintain the harmony in marriage, a vital institution of the society.

Keywords: Marital Adjustment, Gender, Women's Health

GİRİŞ

Günümüzde toplumsal cinsiyet ayrışmasına bağlı olarak kadın ve erkeğe farklı, hatta eşit olmayan roller yüklenmekte olup bu durum, sağlıklarını etkilemektedir (1). Halen 6.7 milyarı aşan dünya nüfusunun en az yarısını oluşturan kadınların sağlık durumunu incelerken; hastalık yönünden olduğu kadar, ruhsal ve sosyal yönden de tam bir iyilik durumunun olmaması ve bu durumu etkileyen faktörler yönünden de sorunu irdelemek ve tanımlamak gerekmektedir (2,3).

Günümüzde 6.7 milyarı aşan dünya nüfusunun en az yarısını oluşturan kadınların toplumsal cinsiyet ayrışmasına bağlı olarak yüklenen roller gereği sağlık durumları etkilenmekte olup ve kadın sağlığının fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden irdelenmesi gerekmektedir (1,2,3).

Toplumsal evrim sürecinde ataerkil düzene geçilmesiyle kadın ve erkeğin cinsiyet kimliklerinin ve rollerinin değiştiği görülmektedir. Bu değişimin en fazla yaşandığı ve toplumsal dayanışmanın en fazla görüldüğü aile kurumu kadın ve erkeğin cinsiyet kimliklerinin, rollerinin ve bu rollerinin gerektirdiği davranış biçimlerinin yansıtıldığı kurumdur (1,4,5). Evlilik ışığında gerçekleştirilen ve sosyal statüde bir değişikliğe sebep olan evlilik kurumu, ana-babalık rolleriyle bireylerin sosyal olarak kabul gördüğü evlilik kararını yaşamlarının herhangi bir döneminde alırlar (4,6). Evliliği ve aileyi ilgilendiren konularda fikir birliği yapabilen ve sorunlarını olumlu bir şekilde çözebilen çiftlerin uyumlu bir evlilikten bahsedilir ve mutluluk, doyum ve beklentilerin gerçekleşmesi, evlilikte karşılıklı uyum ile mümkün olmaktadır. Evlilik uyumu ve kalitesinin araştırılması giderek ilgi duyulan alanlardan birisi olmuştur (7).

Türkiye’de evlilikle ilgili pek çok araştırma yapılmış ve bu araştırmalarda evliliği ve evlilik uyumunu etkileyen pek çok faktör irdelenmiştir. Bu çalışmalarda; fiziksel görünümünde değişikliğe sebep olabilecek herhangi bir ameliyat geçirmiş olması (8,9,19,23), sosyo-ekonomik ve demografik değişkenler (10), kişilik özellikleri (11), çalışma yaşantıları (12), mizah tarzları (13), benlik saygısı, bağlanma biçimi (14), yaşam kalitesi (15), çeşitli yaşam dönemlerindeki değişikliklere ilişkin tutumları ve yakınmaları (16), empati (17), infertilite durumunda (18) evlilik doyumu ve mutluluğu incelenmiştir.

Özellikle kadınlar çeşitli şekilleriyle bugüne kadar birçok yaşamı, aileyi ve umutları yok eden zamanla olağan kabul edilen (21) şiddet, rol, statü, cinsiyet, eğitim ve iş hayatı gibi konularda toplumsal cinsiyet boyutuyla baskıya maruz kalmaktadır. Toplumsal cinsiyetin,

getirdiği yaşam mücadelesinin yanı sıra bu yaşam mücadelesinde önemli rollerden biri olan evlilik de daha çok kadının yaşamını etkilemektedir (1,2). Birey, aile ve toplumun sağlığını yükseltmek, fiziki ve sosyal çevreyi olumlu hale getirmek, toplumu hastalık ve sakatlıklardan korumak için çalışan halk sağlığı hemşirelerinin (24), toplumsal cinsiyet ayrımcılığı olgusunun varlığının ve temel nedenlerinin farkında olup bu durumu kabul etmesi ve konu ile ilgili tarafları duyarlı hale getirmesi, toplumu bilgilendirmesi, toplumdaki cinsiyet ayrımcılığının gerçek boyutunu saptaması, kadının toplumsal statüsünün yükseltilmesinde toplumsal cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılması için gerekli çalışmalarda bulunup duyarlı politikaların oluşturulmasında sektörler arası işbirliği yapması önemlidir.

Kadın yaşamının vazgeçilmez kalesi olan ailesi ve ev yaşantısı eşiyile olan uyumu ile şekillenmektedir. Eş uyumunun belirlenmesinde en önemli faktörler arasında toplumsal cinsiyet özellikleri öncelikle ele alınmalıdır. Eğitim, sosyal statü, kadının çalışma yaşamında olması, ailede alınan kararlara katılabilmesi, eş seçimindeki kararı, şiddet görme durumu, eşin çalışma durumu, evlilik algısı, kadınlık algısı gibi faktörler eş uyumu ve evlilik yaşantısını olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir (1,2,24).

Kadınların toplumsal cinsiyet özellikleri yönünden yaşayacakları baskılar ya da olumsuzlukların araştırılmasına ve ortaya konulmasına ihtiyaç vardır. Bu nedenle bu araştırma 15-49 yaş grubu evli kadınların bazı toplumsal cinsiyet özellikleri ile evlilik uyumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOD

Bu araştırma, 15-49 yaş grubu evli kadınların evlilik uyumları ve toplumsal cinsiyet boyutuyla baskı yaşama durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılan tanımlayıcı türde bir araştırmadır.

Bu araştırma Aile Sağlığı Merkezi'nde 03 Nisan–15 Mayıs 2009 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmaya aile sağlığı merkezine kayıtlı 15-49 yaş grubu 3200 evli kadın alınmıştır. Örneklem büyüklüğü Win Episcopo 2.0 bilgisayar programıyla belirlenmiş, araştırma kapsamına 435 kadın alınmıştır. Araştırma kapsamına alınacak olan kadınlar aile sağlığı merkezindeki çalışmakta bulunan dört doktora kayıtlı kişilerden basit rastgele seçilmiştir. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından kadınlara telefon ile ulaşılarak aile sağlığı merkezine davet edilerek özel bir odada ya da evlerine gidilerek yüz yüze görüşme yöntemiyle 15-20 dakikalık bir sürede toplanmıştır. Verilerin toplanmasında literatür

doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan 39 sorudan oluşan tanımlayıcı özellikleri içeren anket formu ve Locke ve Wallace tarafından 1959 yılında geliştirilmiş, ülkemizdeki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 1999 yılında Kışlak tarafından yapılan “Evlilikte Uyum Ölçeği” kullanılmıştır. 15 maddeden oluşan bu ölçeğin her madde için seçenek sayıları farklıdır. Ölçekte ilk 8 soru 5, 4, 3, 2, 1 ve 0 puan üzerinden değerlendirilir. 9. soru “0, 1, 2” puan, 10. soru “3, 2, 1, 0”, 11. soru ilk bölüm için “1, 2”, ikinci bölüm “1, 2” puan, 12. soru “0, 1, 2, 3 ” puan, 13. soru “2, 1, 0” puan, 14. soru “0, 1, 2, 3” puan, 15. soru seçilen puan üzerinden değerlendirilir. 11. soruda eşlerin seçenekleri farklı işaretlenmişse “0” puan alırlar. Aynı seçenek işaretlenmişse işaretlenen seçeneğin puanı alınır. Değerlendirmede 43 ve altında alınan puanların evlilikte uyum sorunlarını işaret ettiği kabul edilmektedir. Ölçekten alınacak en yüksek puan 60’tır. Puanların yükselmesi evlilikte uyumun iyi olduğunu göstermektedir (25,26). Ölçeğin orijinalinin iç tutarlık güvenilirliği ise .84’dür. Ölçeğin bu araştırmadaki iç tutarlık güvenilirliği .80 olarak saptanmıştır. Veriler bilgisayarda 16.00 SPSS paket programı ile bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistiklerle, t testi, ANOVA, Pearson korelasyon analizi, Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır.

Araştırma uygulanmadan önce, araştırmanın amaç ve kapsamını içeren bilgi formu 19 Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu’na sunulularak etik kurul onayı alınmış, ayrıca Samsun İl Sağlık Müdürlüğü’nden ve Hançerli Aile Sağlığı Merkezi yetkililerinden yazılı izin alınmıştır. Araştırmada gönüllülük ilkesi esas alınmış, gönüllü olarak katılmayı kabul eden kadınlar araştırma kapsamına alınmıştır. Ayrıca, araştırmalarda insan olgusunun kullanımını bireysel hakların korunmasını gerektirdiğinden “bilgilendirilmiş onam” koşulu etik ilke olarak yerine getirilmiştir.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan kadınların yaş ortalaması 36.84 ± 7.87 ’dir. Kadınların %6.2’si okur-yazar ve %11.7’si üniversite ve üzeri mezundur. Kadınların %82.8’inin çalışmadığı, %54.4’ünün aylık gelirinin giderine eşit olduğu, %73.3’ünün en uzun süre ilde ve %10.8’inin köyde yaşadığı, %89.7’sinin sosyal güvencesinin olduğu ve % 86’sının çekirdek aileye sahip olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Kadınların hangi cinsiyetin okula gitmesi gerektiğine yönelik düşüncelerinin dağılımında %0.7’si erkeklerin, %96.5’i da her iki cinsiyetteki bireylerin okula gitmesi

gerektiğini düşündükleri belirlenmiş olup, %75.6'sı eşit eğitim hakkı ve %24.4'ünün ekonomik özgürlükleri nedeniyle bireylerin okula gitmesi gerektiğini düşündükleri bulunmuştur.

Tablo 1. Kadınların Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler	Sayı	%
Yaş	36. 84 ± 7. 87 (min 18, max 49 yaş)	
Eğitim durumu		
Okur yazar)	27	6.2
İlköğretim	211	48.5
Lise	146	33.6
Üniversite ve üzeri	51	11.7
Çalışma durumu		
Çalışıyor	75	17.2
Çalışmıyor	360	82.8
Gelir durumu		
Gelir giderden fazla	62	14.3
Gelir gidere eşit	237	54.4
Gelir giderden az	136	31.3
En uzun süre yaşanılan yerleşim yeri		
İl	319	73.3
İlçe	69	15.9
Köy	47	10.8
Sosyal güvence		
Var	390	89.7
Yok	45	10.3
Aile tipi		
Çekirdek aile	374	86.0
Geniş aile	61	14.0

Kadınların rahat edebileceklerine inandıkları ortamlara ve nedenlerine ilişkin görüşlerinin dağılımı açısından incelendiğinde; kadınların %86.4'ü ilin ve %3.3'ü köyün kadınlar için rahat edilebilecek ortamlar olduğunu ifade etmişlerdir. Nedenlerine bakıldığında ise; %23'ünün sosyalleşme, %10.1'inin iş yükünde azalma, %3.9'unun ulaşım, %54'ünün yaşam kalitesinde artma, %9'unun toplum baskısı gibi nedenlerinden dolayı kadınların bu tür ortamlarda rahat edebileceklerine inandıkları bulunmuştur.

Kadınların eşlerine ilişkin özelliklerin dağılımına bakıldığında; eşlerinin yaş ortalaması 41.20 ± 8.78 , %2.3'ü okur-yazar, %41.4'ü ilköğretim mezunu ve %81.4'ü çalışmaktadır.

Çalışmaya alınan kadınların evlenme yaş ortalamaları 21.63 ± 4.04 ve %99.1'inin ilk evliliği olduğu bulunmuştur. Kadınların evlenme şekillerine bakıldığında; %15.1'i görücü usulü ailesinin isteğiyle, %46'sının severek kendi isteğiyle olduğu ve %86.6'sinin akrabalığının olmadığı bulunmuştur.

Kadınların ailede alınan kararlarda söz hakkı alabilme ve kararlara katılma düzeylerine bakıldığında; %95.2'sinin ailede alınan kararlarda söz hakkına sahip olduğu ve kararlara katılım düzeyinin %58'inin orta düzeyde olduğu bulunmuştur.

Çalışmaya alınan kadınların %11.7'sinin şiddete uğradığı; uygulanan bu şiddetin %78.4'ünün eşi tarafından uygulandığı ve şiddet gören kadınların %27.5'inin nadiren, %41.1'inin sık sık şiddete maruz kaldığı bulunmuştur.

Araştırma kapsamındaki kadınların cinsiyetlerini değiştirmeye ve nedenlerine ilişkin görüşlerine bakıldığında; %89.2'sinin cinsiyetini değiştirmeyi istemediği, cinsiyetini değiştirmek isteyenlerin %89.4'ü cinsiyete bağlı eşitsizlik, %4.3'ünün takdir edilmeme, %4.2'sinin örnek olma, %2.1'inin şiddet görüşlerinden dolayı cinsiyetlerini değiştirmeyi düşündükleri bulunmuştur.

Araştırma kapsamındaki 15-49 yaş grubu evli kadınların evliliklerini tanımlarken %58.9'unun mutluluk, %13.1'i saygı-güven-sadakət, %6.9'u mutsuzluk, %5.7'si evlilik algısı, %4.8'i doğurganlık, %4.6'sı paylaşım, %3.9'u uyum, %1.2'si kader, %0.9'u gereklilik, kavramlarıyla evliliklerini tanımladıkları bulunmuştur.

Kadınların gelir durumları ve sosyal güvenceye sahip olma durumlarının evlilik uyum puanlarını etkilediği ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($p < 0.05$). Kadınların eğitim durumu, çalışma durumu, en uzun süre yaşadıkları yerleşim yeri ve aile tiplerinin evlilik uyum puanlarını etkilemediği, sonucun istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur ($p > 0.05$).

Kadınların eşlerine ilişkin tanıtıcı özelliklerin evlilik uyumlarına etkisi incelendiğinde; eşlerinin eğitim durumlarının evlilik uyumlarını etkilediği, okur-yazar olan eşlerin evlilik uyum puanlarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu, aradaki farkın ise istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($p < 0.05$).

Kadınların ailede alınan kararlarda söz hakkı alabilme durumu ile kararlara katılım düzeylerinin evlilik uyumlarına etkisi incelendiğinde; kadınların ailede alınan kararlarda söz hakkı alabilme durumlarının evlilik uyum puanlarını etkilediği, ailede alınan kararlara az düzeyde katılan kadınların evlilik uyum puanlarının ailede alınan kararlara orta ve çok fazla katılan kadınlara göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($U = 14.092; p < 0.001$) (Tablo 2).

Araştırma kapsamındaki kadınların şiddete uğrama durumunun evlilik uyumlarına etkisine bakıldığında; kadınların şiddete uğrama durumlarının evlilik uyum puanlarını etkilediği, şiddete uğramayan kadınların evlilik uyum puanlarının şiddete uğrayan kadınlara göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($t = -7.968; p < 0.001$) (Tablo 3).

Tablo 2- Kadınların Ailede Alınan Kararlarda Söz Hakkı Alabilme Durumu ile Kararlara Katılım Düzeylerinin Evlilik Uyumlarına Etkisi

	X ± SS	Test ve p değeri
Kararlarda söz hakkı alabilme durumu		
Evet	48.09±9.05	U=2711.0 p=0.004
Hayır	40.29±12.46	
Katılma düzeyi		
Az	49.22±8.22	KW= 14.092 p= 0.001
Orta	47.90±9.39	
Çok	42.45±8.92	

Kadınlar şiddete uğrama sıklığı açısından evlilik uyumları incelendiğinde; kadınların şiddete uğrama sıklığının evlilik uyum puanlarını etkilemediği, sonucun istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur ($p > 0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3- Kadınların Şiddete Uğrama Durumu ile Şiddete Uğrama Sıklığının Evlilik Uyumlarına Etkisi

	X ± SS	Test ve p değeri
Şiddete uğrama durumu		
Evet	38.53±1.95	t=-7.968 p=0.000
Hayır	48.94±8.06	
Şiddet sıklığı		
Nadiren	37.50±11.09	KW=0.552 p=0.759
Ara sıra	39.13±14.04	
Sık sık	38.76±13.80	

Kadınların cinsiyetini değiştirmeyi isteme durumlarının evlilik uyumuna etkisi incelendiğinde; kadınların cinsiyetini değiştirmeyi isteme durumlarının evlilik uyum puanlarını etkilediği, cinsiyetini değiştirmeyi istemeyen kadınların evlilik uyum puanlarının cinsiyetini değiştirmeyi isteyenlere göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($p<0.001$).

Araştırma kapsamına alınan 15-49 yaş grubu evli kadınların evlilik uyumu ile yaşları, eşlerinin yaşları, evlilik yılları ve çocuk sayıları arasındaki istatistiksel olarak bir ilişki bulunmamıştır (sırasıyla; $r= 0.002$, $r= 0.025$, $r= -0.068$, $r= -0.036$; $p> 0.05$).

Araştırmadaki kadınların evlilik uyumları ile evlenme yaşları arasında ilişki olduğu, evlenme yaşı arttıkça evlilik uyumunun daha iyi olduğu, sonucun istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($r= 0.128$, $p< 0.01$).

Çalışmaya alınan, kadınların evlilik uyumları ile eşinin evlenme yaşı arasında ilişki olduğu, eşin evlenme yaşı daha büyük olanların evlilik uyumunun daha iyi olduğu ve sonucun istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($r= 0.150$, $p< 0.01$).

TARTIŞMA

Kadınların yaşam kalitesini etkileyen toplumsal cinsiyet boyutuyla baskı yaşama durumları evlilik uyumlarını da etkilemektedir. Konu ile ilgili çalışmalar sınırlı olduğu için bulguların literatür ile ilişkilendirilmesi uygun olacaktır. Bu çalışmada kadınların evlenme yaş ortalamaları 21.63 ± 4.04 ve evlenme şekillerinin %46'sı severek kendi isteğiyle olduğu

bulunmuştur. TNSA (2008) verilerine göre ilk evlenme yaşı 20.8'dir (21). Türkiye'de çok genç yaşlarda evlenme davranışında da önemli bir değişim görülmektedir. Bu çalışmadaki sonuçlar kadınların evlilik kararını verirken ataerkil aile yapısının hakim olduğu evlilik kararının aile tarafından verilmesi durumunun ortadan kalkmaya başladığını ve çiftlerin evlilik kararını verirken kendi tercihlerinin ön planda olduğunu, bu nedenle evlilik yaşının artmaya başladığını göstermektedir. Bu durum evlilik uyumlarının daha iyi olacağını düşündürülebilir.

Bu çalışmada kadınların her iki cinsiyetteki bireylerin okula gitmesi gerektiğini düşünmeleri kendi çocuklarının eğitimlerini sağlamaları açısından oldukça önemli bir sonuçtur. Bu görüşlerin nedenleri olarak eşit eğitim hakkı ve ekonomik özgürlük gerekçelerini ifade etmeleri kadınların hak arama ve kendini gerçekleştirme yönelik davranışlarında önemli gelişmelerin olduğunu düşündürmektedir. Bu sonuç gelecekte toplumsal cinsiyete ilişkin özelliklerin başında gelen ve baskı unsuru olarak kız çocuklarının okutulmaması olarak ortaya çıkan eğitim hakkına kadınların sahip çıkacağını düşündürmektedir. Toplumsal bilinçte bu yöndeki pozitif düşünceler kadınların eğitim düzeyini gelecekte arttıran önemli bir itici güç olacaktır.

Kadınların cinsiyetlerini değiştirmeye yönelik düşünceleri evliliğe bakışını da değiştirmektedir. Çalışmada kadınların evliliklerini kendi ifadelerine göre tanımlamaları istenmiştir. Evliliği tanımlarken %58.9'unun mutluluk, %13.1'i saygı-güven-sadakat, %6.9'u mutsuzluk, %5.7'si evlilik algısı, %4.8'i doğurganlık, %4.6'sı paylaşım, %3.9'u uyum, %1.1'i kader, %0.9'u gereklilik, kavramlarıyla evliliklerini tanımlamaları cinsiyetlerine göre bakışlarının bir göstergesidir.

Çalışmada kadınların gelir durumlarının evlilik uyum puanlarını etkilediği, geliri giderine eşit olan kadınların evlilik uyum puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($p<0.001$). Bu araştırmada sosyal güvenceye sahip olan kadınların evlilik uyum puanlarının olmayanlara göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($p<0.01$). Bu durum kadının statüsüne göre evlilik uyumu değişkenliğinin bir göstergesidir.

Kadınların eşlerinin eğitim durumlarının evlilik uyumlarını etkilediği, okur-yazar olan eşlerin evlilik uyum puanlarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu, aradaki farkın ise istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur ($p<0.05$). Avcı ve Kumcağız tarafından

yapılan çalışmada ilkokul mezunu kadınlar arasında mastektomi sonrası eş uyumu daha yüksek bulunmasına rağmen eşin eğitim düzeyi arttıkça evlilik uyum puanı da artmıştır (23). Bu çalışmada elde edilen sonucun literatürle farklı olması eşlerin büyük oranda benzer öğrenim düzeyindeki kişilerle evlenmiş olma durumu ile açıklanabilir. Kadınların evlenme şeklinin evlilik uyum puanlarını etkilediği, severek kendi isteğiyle evlenen kadınların evlilik uyum puanlarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($p \leq 0.05$). Bu çalışmada elde edilen sonuç beklenen bir sonuçtur. Bireyler kendi istekleriyle severek evlendiklerinde evlilik uyumları ve eşleriyle olan ilişkileri daha iyi olacaktır.

Kadınların çocuk sahibi olması durumunun evlilik uyum puanlarını etkilediği, çocuk sahibi olmayan kadınların evlilik uyum puanlarının çocuk sahibi olan kadınlara göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($p < 0.01$). Ancak Taşçı ve ark.'nın çalışmaları da infertil bireylerin çocuk sahibi olma konusundaki çevreden baskı görme durumları ile evlilik uyumları arasında anlamlı fark bulunmuştur (18). Bu çalışmada elde edilen sonuçlar çocuk sahibi olmanın evliliğin önemli yönlerinden birisinin olduğunun göstergesidir.

Kadınların ailede alınan kararlarda söz hakkı alabilme durumlarının evlilik uyum puanlarını etkilediği, ailede alınan kararlara katılan kadınların evlilik uyum puanlarının ailede alınan kararlara katılmayan kadınlara göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($p < 0.01$). Kadınların ailede alınan kararlara eşle birlikte katılması ve ortak paylaşımın olmasının evlilik uyumunu olumlu yönde etkileyeceği beklenen bir sonuçtur. Bu sonuçlar literatür (1) ile uyumlu olmakla birlikte kadınların cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmayışı evlilik uyumunu da etkilemektedir.

Çalışmada kadınların %11.7'sinin şiddete uğradığı, uygulanan bu şiddetin %78.4'ünün eşi tarafından uygulandığı ve %41.1 oranında sık sık şiddete maruz kaldığı bulunmuştur. Güler ve ark.'larının yaptıkları çalışmada kadınların %40,7'si aile içi şiddete maruz kaldıklarını, bunların %91'i eşi, %19,7'sinin ise eşinin yakınları tarafından şiddete maruz kaldıkları bulunmuştur (20).

Bu sonuçlar ışığında kadınların şiddete uğrama oranının hiç de az olmadığı; şiddetin yaş, yerleşim yeri, eğitim, meslek gibi demografik, ekonomik, sosyal ve kültürel farklılıklardan bağımsız olarak her seviyedeki ailelerde yaşanabildiğini göstermektedir. Bu çalışmada şiddet prevalansının diğer araştırmalara göre düşük çıkması pozitif bir sonuçtur.

Kadınların şiddete uğrama durumlarının evlilik uyum puanlarını etkilediği, şiddete uğramayan kadınların evlilik uyum puanlarının şiddete uğrayan kadınlara göre daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($p<0.001$).

Bu çalışmada cinsiyetini değiştirmeyi isteme durumlarının evlilik uyum puanlarını etkilediği, cinsiyetini değiştirmeyi istemeyen kadınların evlilik uyum puanlarının cinsiyetini değiştirmeyi isteyenlere göre daha yüksek olduğu ve elde edile sonucun istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucu bulunmuştur ($p< 0.001$).

Bu araştırmada elde edilen sonuç düşündürücüdür. Her 10 kadından yaklaşık 1 inin cinsiyetini değiştirmek istemesi önemlidir. Çalışmada kadınların toplumsal cinsiyet ayrımcılığına bağlı olarak cinsiyetlerini değiştirmek istemeleri toplumsal cinsiyet ayrımcılığını hissettiklerini düşündürebilir. Özellikle bu durumun evlilik uyumunu etkilemesi ve cinsiyetini değiştirmek isteyenlerin evlilik uyumunun düşük bulunması ayrımcılığın evlilik ve aile yaşantısı içinde olabileceğine işaret edebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma sonucunda kadınların evlenme yaşları ve eşlerinin yaşlarının yükselmesinin evlilik uyumlarını pozitif etkilediği sonucu bulunmuştur. Bu durum kadınların ve eşlerinin erken evlenme yaşlarının evlilikte uyumu etkileyeceği ve evlilik yaşının yükselmesinin evlilikte olan uyumu arttıracığına işaret etmektedir.

Araştırmada elde edilen veriler göre; kadınların gelir durumunun, sosyal güvencesinin, kadınların eşlerinin eğitim durumunun, evlenme şeklinin, çocuk sahibi olma durumunun, ailede alınan kararlarda söz hakkına sahip olabilme durumunun, evlendikten sonra ailece komşu ve akraba ziyaretlerine gitme durumlarının, şiddete uğrama durumlarının ve cinsiyetlerini değiştirmeyi isteme durumlarının evlilik uyumlarını etkilediği ve sonucun istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur.

Kadınların eğitim durumu, çalışma durumu, en uzun süre yaşadıkları yerleşim yeri ve aile tiplerinin evlilik uyum puanlarını etkilemediği, sonucun istatistiksel olarak anlamsız olduğu bulunmuştur. Birey, aile ve toplumun sağlığını yükseltmek için çalışan halk sağlığı hemşirelerinin, toplumsal cinsiyet ayrımcılığı olgusunun varlığının ve temel nedenlerinin farkında olup konu ile ilgili tarafları duyarlı hale getirmesi, toplumu bilgilendirmesi, toplumdaki cinsiyet ayrımcılığının boyutlarını saptaması önerilebilir.

Toplumun temel yapısı olan aile kurumunu oluşturan evli çiftlerin evlilik uyumu ve kadınların

toplumsal cinsiyet boyutuyla baskı yaşama durumu arasındaki ilişkiyi inceleyen bu çalışmanın, ileride yapılacak çalışmalarda evlilik ilişkisinin daha iyi anlaşılmasına ve toplumsal cinsiyet boyutuyla baskı yaşama durumlarının daha iyi belirlenmesi yönündeki çalışmalara katkı sağlayacağı; benzer çalışmaların daha geniş gruplarla planlanarak yapılması ve farklı kültürleri de içeren kültürlerarası çalışmalarla durumun değişik açılardan ele alınmasında yararlı olabileceği önerilebilir.

KAYNAKÇA

1. Yaktıl G. Sosyal Yaşamda Kadın. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1700 Açıköğretim Fakültesi Yayın No: 88. 1. Baskı. Eskişehir-2006. ss: 1-89, 149-160.
2. Akın A. Kadının Statüsü ve Sağlığı İle İlgili Gerçekler. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Ankara-2008. ss:151.
3. Öz F. Sağlık Alanında Temel Kavramlar. İmaj İç ve Dış Ticaret AŞ. Ankara-2004. ss:320.
4. Çayboylu İ. 2001 Yılı Aile Raporu. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları No:120. Ankara-2002.
5. Oğuz YG. Toplumsal Yaşamda Kadın. 1. Baskı. Açıköğretim Fakültesi Yayını No:884. Eskişehir-2006. ss: 219.
6. Doğan İ. Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar. 5. Baskı. Pagem AYayıncılık. Ankara-2002. ss: 93-361.
7. Erbek E, Beştepe E, Akar H, Eradamlar N, Alpkan RL. Marital Adjustment. Düşünen Adam 2005; 18 (1): 39-47.
8. Kılıç E, Taycan O, Belli AK, Özmen M. Kalıcı Ostomi Ameliyatının Beden Algısı, Benlik Saygısı, Eş Uyumu ve Cinsel İşlevler Üzerine Etkisi. Türk Psikiyatri Dergisi 2007; 18(4):302-310.
9. Okanlı A, Ekinci, M. Meme Kanseri Hastası ve Eşinin Yaşam Doyumları Duygu Kontrol Düzeyleri ve Evlilik Uyumlarının Mastektomi Öncesi ve Sonrası Karşılaştırılması. New Symposium Journal 2008; 46(1): 9-14.
10. Şener T, Terzioğlu, G. Bazı Sosyo-Ekonomik ve Demografik Değişkenler ile İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması. Aile ve Toplum 2008; 4(13): 7-20.
11. Özer A, Güngör HC. Yüklenme Tarzları, Bağlanma Stilleri ve Kişisel Özelliklerine Göre Evlilik Uyumu. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2012; 8 (2):11-24.

12. Çelik M, Tümkaya S. Öğretim Elemanlarının Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumlarının İş Değişkenleri ile İlişkisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) 2012; 13 (1): 223-238.
13. Güngör CH, İlhan T. Evlilik Uyumu ve Mizah Tarzları Arasındaki İlişkiler. Aile ve Toplum 2008; 4(13): 97-107.
14. Kışlak TŞ., Çavuşoğlu Ş. Evlilik Uyumu, Bağlanma Biçimleri, Yüklemeler ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. Aile ve Toplum 2006; 3(9): 61-69.
15. Altıparmak S, Eser E. 15-49 Yaş Grubu Evli Kadınlarda Yaşam Kalitesi. Aile ve Toplum 2007; 3(11): 29-35.
16. Çoban A, Nehir S, Demirci H, Özbaşaran F, İnceboz Ü. Klimakterik Dönemdeki Evli Kadınların Eş Uyumları ve Menopoza İlişkin Tutumlarının Menopozal Yakınmalar Üzerine Etkisi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi 2008; 22 (6): 343-349.
17. Kışlak TŞ, Çabukça F. Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi. Aile ve Toplum 2002; 2(5): 35-43.
18. Taşçı E, Avlak O, Yücesoy F. İnfertil Kadınlarda Evlilik Uyumu. Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi (TJOD Dergisi) 2008; 5 (2): 105- 110.
19. Uçar T, Uzun Ö. Meme Kanseri Kadınlarda Mastektominin Beden Algısı, Benlik Saygısı ve Eş Uyumu Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Meme Sağlığı Dergisi 2008; 4(3): 162-168.
20. Güler N, Tel H, Tuncay ÖF. Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2005; 27(2): 51-56.
21. Ergöçmen BA, Tunçkanar FH. TNSA 2008 Sonuçları Bölgesel Toplantısı. Adana-2009.
22. Sır A, Kaya MC, Bez Y. Toplum, Aile ve Şiddet. Türkiye Klinikleri Psikiyatri Özel Dergisi 2011;4(4): 26-31
23. Avcı İA, Kumcağız H. Marital Adjustment and Loneliness Status of Women With Mastectomy and Husbands Reactions. Asian Pacific Journal of Cancer Prevention 2011; 12: 453-459.
24. Erci B. Halk Sağlığı Hemşireliği. Göktuğ Yayıncılık. Ankara-2009. ss: 334.
25. Locke, H., Wallace, K. Short Marital vAdjustment Prediction Tests: Their Reliability and Validity Marriage and Family Living, 1959; 2: 251-255.
26. Tutarel, Ş. Evlilik Uyum Ölçeği Geçerlilik ve Güvenilirliği. 3P, 1997; 7(1): 50-58.